

OPRAVDOVÝ
KREŠŤAN
 POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK
 LUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

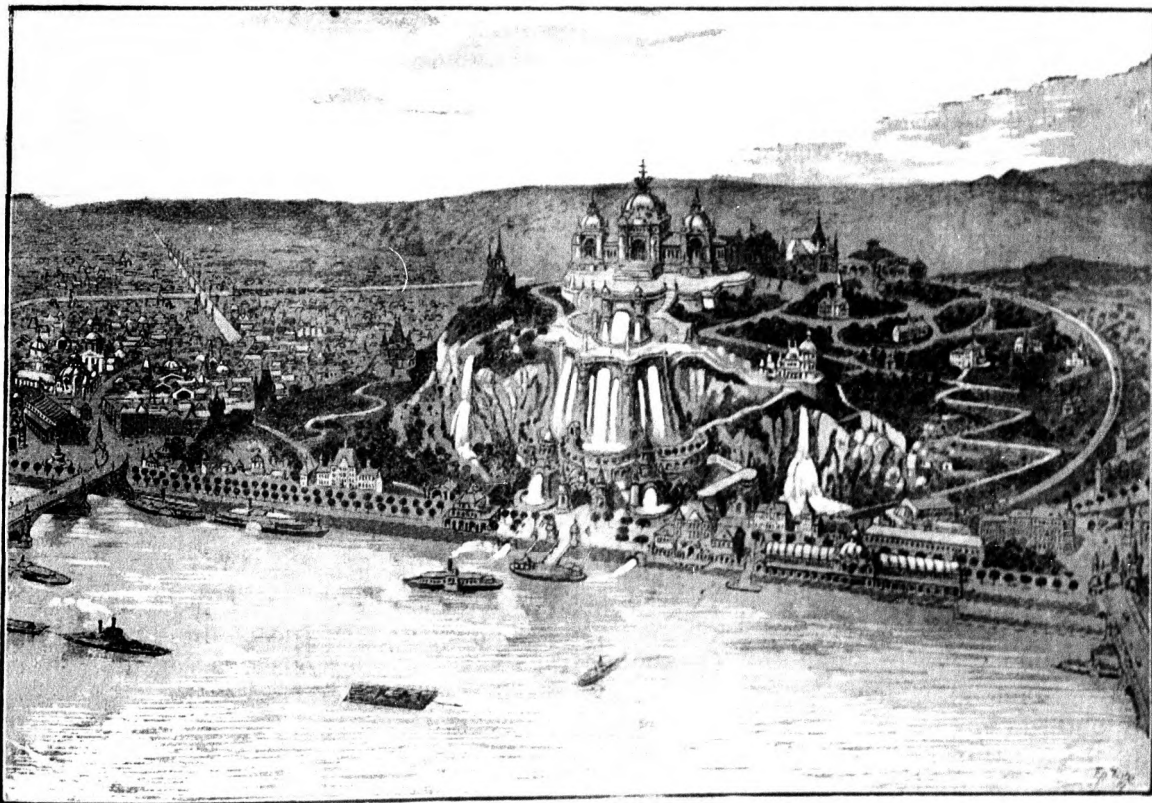
<i>Predplatná cena:</i>		Vychodí každú nedeľu.	<i>Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti, VI. okr., Aradi-utca 14.</i>
Na celý rok	2 zl. — kr.	Zodpovedný redaktor a vydavateľ: VIKTOR HORNYÁNSZKY.	<i>Sem sa majú posielat predplatky a dopisy. Nevyplatené listy sa neprijímajú.</i>
Na pol roka	1 „ — „		
Na štvrt roka	— 50 „		
Jednotlivé číslo 3 kr.			

Vyznačenie (?) ľudovej strany.

Privykli sme už na to, že «Kresťan» veľmi dobre zná všetko prekrucovať, že z komára robí vola. Ani najmenej sa nestará o to, či sa takéto prekrucovanie jasnej pravdy srovnáva s požiadavkami zdravého rozumu. On ide tade, že

lenže títo ľud neosvietia, lebo im to v záujme leží, aby ľud nepoznal pravdu, aby slepo veril kňazom, nielen v náboženských veciach, lež aj v politických.

Na takéto prekrucovanie pravdy, na takéto

Plán okrášlenia Gellértovho vrchu.

veď časopis číta len zväčša jednoduchý ľud, ktorý i tak všetko uverí, bo veď to «katolícki kňazia» písali, a jako že by sa tí opovážili, čo len aj li-tierku nepravdy povedať. Čítajú časopis ten aj katolícki kňazia, tí vidia síce, že čo «Kresťan» píše, že je to všetko čisté prekrucovanie pravdy,

zavádzania ľudu držíme si za povinnosť vždy poukázať, vždy vysvetliť, kde je pravda. Tak nemôžeme nechať bez odpovede ani článok «vyznačenie ľudovej stránky,» uverejnený v 45-tom čísle «Kresťana.»

Pár slovami rozpovieme, o čo sa jedná v tom

článku. Svätý Otec, Lev XIII-ty vymenoval Jána Molnára, komárňanského farára za pápežského dvorného preláta, asice za horlivosť, ktorou bráni práva katolíckej cirkve v Uhorsku. Toto je nahá, neodskriepiteľná pravda. Všetko ostatné čo «Kresfan» o tomto vyznačení píše, je pustá vymyslenina, je puhé prekrucovanie, puhé balamutenie, podlé, nehanebné zavádzanie ľudu.

Vidme, čo všetko vyčíta «Kresfan» z tohoto vyznačenia Jána Molnára. «Kresfan» píše, že pápež vyznačil Jána Molnára komárňanského farára, krajinského vyslanca a predsedu klubu (spolku) ľudovej strany. To rozhodne tajíme, žeby rímský pápež bol vyznačil Jána Molnára čo vyslanca a predsedu klubu ľudovej strany. A prečo to neveríme? Jednoducho preto, že pápež čo hlava rímsko-katolíckej cirkve neodmeňuje vyznačeniami politické služby, Ján Molnár bol vyznačený čo katolícky farár, a nie čo ablegát a tým menej čo predseda klubu ľudovej strany, o čom ostatne pápež ani najmenej nevie. Ďalej píše «Kresfan», že vyznačenie toto padlo na muža, ktorý sa obetoval za našu vieru, za našu svätú cirkev a za náš ľud.

Keď je účinkovanie a život Molnárov «obetovanie sa za našu vieru, za našu svätú cirkev a za náš ľud (slovenský?)», tak potom nevieme, čím bude menovať «Kresfan» život misiónárov, ktorí idú do Afriky medzi divochov a tam hlásajú slová svätej našej viery, zaplatiac účinkovanie svoje veľmi často životom. A v čom záleží obetovanie sa Molnára? Dal sa vyvoliť za vyslanca, aby popri bohatých dôchodkoch komárňanskej fary tahal ešte aj od štátu ročitych 3200 zlatých. Čo vyslanec žije si tu veselý život s inými krajinskými vyslancami večeriava v tých najnoblejších hostincoch, zabáva sa po Budapešti a kde-tu ide aj do snemu a tam zadá zväčša nemiestný návrh. Misiónári musia sa učiť reč tých kmenov, kam idú slovo Božie hlásať, či sa ozaj p. Ján Molnár učí slovenskú reč, reč toho ľudu, za ktorý sa chce obetovať. Takto to stojí s obetovaním sa Jána Molnára, takú obeť by rád pri-niesol nejedon.

Že vraj pápež v osobe Jána Molnára, ponevác je medzi iným aj vodcom ľudovej stránky vyznačil a potvrdil aj ľudovú stránku. Pane Bože, odpusť im, lebo nevedia čo hovoria. Pápež ide potvrdzovať ľudovú stranu! Nuž či ten, kto sa opováži niečo takéhoto napísať, má viac pochopu o politike, než hus o pive? Rímský pápež vraj tým, že vymenoval Jána Molnára za dvorného preláta, potvrdil ľudovú stránku.

Pápež a potvrdenie ľudovej strany! Toto sú také dva pochopy, ktoré sú práve tak príbuzné, jako severná ľudová točna a horúce pásmo. Ludári, aspoň tí jej takzvaní poprední vodcovia ho-

voría, že ľudová strana je: politická strana. Jako taká vystúpila a aj škaredú porážku utrpela pri posledných vyslaneckých voľbách, jako taká vystupuje pri stoličných a obecnych voľbách, lebo všade by rada svojich ľudí dostala. Keď je tedy ľudová strana politickou stranou, čože je rímského pápeža do nej? Keď sa v slobodnej našej vlasti vyskytne nejaká politická činnosť, či ideme k pápežovi, aby túto činnosť potvrdil, sankcionoval? Prečo neprosíme čínskeho cisára, aby dovolil, žeby sa smela ľudová, alebo P. Boh vie jaká iná strana utvoríť. V politických veciach čínskeho cisára práve toľko do Uhorska, jako rímskeho pápeža. My máme svojho apoštolského kráľa, ktorý sankcionuje politické pohyby, a nik druhý na svete nemá práva miešať sa do našich vnútorných záležitostí a ani sa nech nik nemieša, pokiaľ Uhorsko bude samostatným štátom, a že *vlast naša zostane samostatnou, zato ručí chrabrosť a zmužilosť naša.*

Z tohoto vidno, že je to surová sprostosť, keď «Kresfan» roztrubuje, že pápež potvrdil ľudovú stranu. Námesník sv. Petra je o moc múdrejší politik, než aby sa miešal do vnútorných politických záležitostí bársktorého štátu; na prestole rímských pápežov nesedí žiadon dedinský farár ani žiadon horkokrevný mladý kaplánik, ktorý nevie rozdiel robiť, pokiaľ siaha náboženstvo a kde sa počína politická správa štátu, do čoho kňazov, čo takých nič. Kňazia sa učili, jako majú vyučovať svojich veriacich slovu Božiemu, a nie jako treba ľud v politických záležitostach viesť; v semináriume nevyučujú klerikov politike, lež slovu Božiemu. A tak tedy, kto sa učil slovo Božie, nech káže slovo Božie a nie politiku; čižmár nech čižmy robí.

Slovenský ľud skutočne jasnejšie vidí, než vodcovia ľudovej strany. Slovenský ľud nedrží ľudovú stranu za stranu politickú, to dokázal aj pri minulých voľbách, keď nikde nehlasoval na ľudového kandidáta, lež na privržencov liberálnej strany. Ľud slovenský vidí, že na čele ľudovej strany stoja samí kňazi, tedy za celkom prirodzené považuje, že povolaním tejto strany je, aby ľud viedla v náboženských veciach, čomu sa kňazia aj učili. A jako náboženská strana nemá čo hľadať ani v sneme, ani v stoličnej administrácii, lež jedine v kostole a jako takú môže pápež vyznačiť.

V otáznom článku aj to stojí, že Ján Molnár bojoval proti prenasledovaniu katolíkov. Nuž pre pána Boha! ktože v Uhorsku prenasleduje katolíkov? Vláda? Tá nie. Aspoň dosiaľ nikto nevie nič o tom, žeby kráľovské súdy pred súd hnaly niekoho preto, že je katolík; dosiaľ nikoho za živa nespálili preto, že sa modlí katolícky Otčenáš, dosiaľ nikto neni zo žiadneho úradu vytvo-

rený preto, že je katolíkom. U nás nik neprenasleduje katolíkov, ale jakoby to bolo aj možné, veď zákon rovno nakladá, že kráľ musí byť katolíkom. V ktorom štáte sú katolíci prenasledovaní, tam by nesmel na tróne sedieť katolíkom.

Na tie ostatné hlúposti, jako že pápež potvrdil hlasovanie všetkých tých voličov, ktorí na ľudovú stránku hlasovali, že potvrdil aj účinkovanie «Krešťana», že je s ľudovou stránkou Svätý Duch, atď. neodplatí sa ani odpovedať. To sú blbštvá. Hlasy voličov potvrdil predseda voľby a nie pápež, ale ani účinkovanie «Krešťana» nepotvrdil, lebo ani vedomosti nemá o tom, že «Krešťan» vychodí a keby ho poznal, tak by teprv nepotvrdil účinkovanie jeho a že Svätý Duch není s ľudova stránkou, to vidno už aj z toho, že strana táto je všetko iné, len nie «osvietená».

Škoda je páni ľudári miešať osobu rímskeho pápeža do vašich škaredých skutkov. Ľud slovenský si hlboko ctí osobu Svätého Otca, osoba táto mu je svätou, a preto nevlácte ju po smetisku, tým len zabijate pietu u ľudu oproti pápežovi. Dosiaľ ste sa usilovali zabiť úctu oproti svetským vrchnostiam, teraz už chcete podryť u ľudu aj úctu oproti najvyššej hlave cirkve našej svätej?

Slovo k rodákom.

Nikto nemá práva nepravdu hovoriť, a klam i trestný zákon stíha, pokutuje. Veľmi smutné je, že sa klamstvá zvlášte pod záštitou politiky až pričasto prevádzajú, ba tak sa zdá, že klamanie a popudzovanie je u mnohých jediným spôsobom politiky. Aspoň tak to skusujeme so dňa na deň v časopisoch ľudárskych.

Dopúšťame, že sa počas kortešačiek mnoho všeliakého popovedá, uznávame, že pred voľbami a pri voľbách v boji o víťazstvo sa slová a výpovede nekladú vždy na váhu a často vyklzne sa sľub i tvrdenie, ktoré nemá dostatočného základu, toto ale keď aj neospravedlňuje, aspoň vyhovára krátkosť a súrnosť času ako aj náhlivosť a prechvat, a potom tá starodávna skúsenosť, že sa reči kortešské nikdy tak prísne neberú, ako reči v časoch normálnych, keď má každý príležitosť a spôsob náležite si rozvážiť všetko, čo chce povedať prv ešte, ako to vypovie.

No mravoveda skutočne kresťanská i takéto prechmatné lže zatracuje, a hľa ľudári, ktorí sa kresťanstvom honosia, ktorí všetko v znaku kríža robia, tí opovrzenia hodní pokrytci nielen že počas kortešačiek dopustili sa zatracenia hodných kúskov podvodných, ale predtým i od tých čias, ako sa voľby snemové previedly, ustavične a bez oddychu dopúšťajú sa tých najväčších klamstiev a vo výpovediach svojich, zvlášte ale v časopis-

ných článkoch tie najmakavejšie lže a nepravdy roztrubujú a ľahkoverných čitateľov svojich otravujú. Lebo jed a otrava je každé ich slovo, ktoré dajú vytlačiť. Jed a otrava nesvedomitej lži, klamstva a podvodu je každé ich tvrdenie, ktoré falšne a trestuhodne pod názvom kresťanských zásad hlásajú svetu. Spasiteľ náš i jeho apoštovia vykorbáčovali by takých ľhárov a podvodníkov z lona cirkve, lebo beda tomu, z koho pokúšenie a pohoršenia pochodí.

Pravda je to, že v ústavnej krajine každý má právo či vládu a jej orgány, či ktorékoľvek politické strany a či jednotlivcov na poli verejnom účinkujúcich kritizovať a posúdiť, no čo ľudári vystrájajú, to nie je kritika, to je pomlúvanie, osočovanie a utrhačstvo, aké si len človek spustlý dovolíť môže.

Nech len kritizujú, nech posudzujú bárs ako prísne, čo aj nešetne, nech to len robia na základe pravdy a v záujme vlasti i národa. Ale horká že ich pravda, a horkejšie ešte vlastenectvo. Máme milióny katolíkov, ktorí v istom smysle tiež radšej by boli, keby vláda a zákon ich výlučným záujmom slúžila a pristali by, keby im ku zveladku bárs i na úkor iných pomáhala, ale tí v záujme vlasti mlčia a dobré snahy vlády podporujú, lebo vidia, že majú úplnú slobodu náboženskú a uznajú, že výsady, ktoré by chceli mať nad iné vierovyznania v slobodnom štáte nie sú oprávnené; ľudári ale nepoznajú vlastenectvo. Že im štát nechce byť podriadeným, nechce byť ich sluhom, ba otrokom, hromžia na osudy štátu riadiacu vládu a poburujú proti nej ľud a to tak dôrazne a vytrvale, že nie nedostatočnosť prostriedkov, ale len istá fažkokrevnosť, tichomyslnosť a pokojamilovnosť ľudu nášho je príčinou, že búrenie ľudárske revolucionárne pohyby nezapríčinilo. Áno, nesvedomiti ľudári i do vzbury hotoví by boli ľud vohnať, aby potom oni, keďby ku srážke prišlo, do svojich zámkov a ku oltárom sa utiahli a zavedený ľud v blate a krvi nechali.

Ťažké sú toto obžaloby, ale pravdivé a spravodlivé. Skúsť to môžete v každú minútu, len si prečítajte «Krešťana.» Ako búri proti vláde v každom slove, to je hanebné. Posúdiť ju, to nie je vstava, ale osočovať a špintať, to vie nado všetko. Krešťanský (?) kňaz ľudársky, hovoriac o Rusincoch, taktó horekuje: «a najsmutnejšie je, že minister výučby nedbá na to, že na poli ľudovej výučby aké ťažké zanedbania sa staly so strany vlády od viac desaťročí.» Hovorí to z tej príležitosti, že minister Vlassics v H. Bystrej a v Tisove pre Rusínov dve štátne školy založil. Čo sú vraj dve školy tam, kde ich treba i sto. Nuž pán krešťanský (?) farár, zabudol ste už, že si vy právo výučby a výchovy ľudu pre cirkev oso-

bujete a požadujete? Zabudol ste už, že síru a smolu hádzete na štátne školy? Nuž vláda a len vláda má školy stavať? Kdeže sú tí bohatstvom oplývajúci biskupi a kňazia, ktorí vraj doposavád konfesionálnymi školami tak dokonale vyučovali a vychovávali ľud, kde sú, keď nevideli a nevidia že sú početné obce bez škôl? Keď sa vláda začala starať o ľud biede v ústrety idúci a poskytla školy tým, ktorí ich nemali, ako vrany na mrcinu tak sa vrhli ľudári na to a nadlícitovali vládu, aby roztrubovať mohli, že oni a to vraj len oni starajú sa o ľud a o jeho telesný i duševný blahobyt. Hej! vtedy by len biedne a smutne vyzeral ten ľud, keby na darmožrútov a tlčhubov ľudárskych bol odkázaný! No, veľké nešťastie je to, ba posúdenia hodnou ľahkovážnosťou musíme pomenovať to, že dobrý ľud náš tak málo je ochránený, vystríhaný oproti nákaze a otrave ľudárskej, lebo keď aj dnes ľudári nie sú ešte nebezpeční, môžu sa časom nimi stať, a preto ostrejšej obrany nám nezaškodí.

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Politické rozpoloženie. Úplné dorozumenie, ktoré dosiaľ panovalo medzi rakúskou a našou vládou, sa čiastočne zachmurilo; príčinu k tomuto zavdala rakúska vláda.

Jako vieme, postavenie rakúskej vlády sa veľmi kláti, ba lepšie povedané, vláda táto žije len so dňa na deň, lebo každú chvíľu možno očakávať, že gróf Badeni bude musieť spolu s ostatnými ministri zaľakovať. Vzdor tomuto svojmu zúfalému stavu gróf Badeni chce sa na každý pád udržať, rád by aj naďalej viesť rakúske záležitosti. Aby sa koľko-toľko stal zase populárnym, finančný minister Bilinski pri pojednávaní návrhu zákona o predĺžení vyrovnania na jeden rok, s jeho povedomím na Uhorsko zvalil chybu zato, že kvóta a vyrovnanie dosiaľ nemohlo byť ustálené.

Finančný odbor v sobotu, 6-ho novembra vydržiaval zasadnutie, na ktorom finančný minister povedal, že vyrovnanie preto nemohlo byť dosiaľ ustálené, lebo Uhorsko nechce prijať Rakúskom žiadané zvýšenie kvóty. Ďalej prosil odbor, aby prijali návrh zákona o jedno-ročnom provisoriume, lebo vraj, do roku 1903-ho na žiaden pád nemože byť ani Rakúsko ani Uhorsko samostatným colným územím, pokiaľ s cudzozemskými štátami uzavreté kupecké smluvy do tohoto roku sú platné. Konečne prosil opposície, aby neprekážaly prijatie návrhu, lebo jak snem neprijme návrh, tak vláda bude prinútená tenže nariadením do života uviesť.

Táto reč rakúskeho finančného ministra veľmi prekvapila našu vládu a všetky politické kruhy. No vláda

naša nezostala dlho dlžná odpoveď; hneď na druhý deň dokázala, že čo rakúsky minister financií hovoril, nesrovnáva sa s pravdou.

Naša vláda o kvóte nehovorila, lebo to celkom za prirodzené drží, že prehnané požiadavky Rakúšanov nemožno splniť a že v Uhorsku ani nikdy nebude vlády, ktorá by požiadavky tieto splnila a tak o otázke kvóty ani nehovorila. Základne podvrátila ale predovšetkým to tvrdenie rakúskeho finančného ministra, že sa ani Uhorsko ani Rakúsko do r. 1903-ho nemôže stať samostatným colným územím, lebo do tých čas trvajú s cudzozemskými štátami uzavreté kupecké smluvy, ktorých základom je spoločné colné územie.

Uhorská vláda dokázala, že Uhorsko vzdor týmto kupeckým smluvám, môže sa stať kedykoľvek samostatným colným územím. Tieto smluvy len preto viažu Uhorsko, lebo ich uhorský snem prijal a do zákona vniesol, jaknáhle sa nepodarí vládam vyrovnanie predĺžiť, Uhorsko stane sa v smysle 12-ho zák z r. 1867-ho samostatným colným územím a čo také bude plniť povinnosti, ktoré na seba prevzalo v spomenutých kupeckých smluvách. Uhorsko si v 12-tom zák. článku z r. 1867-ho, znejúcim o vyrovaní, podržalo právo, že v tom páde, jak sa nepodarí na uznanlivom základe vyrovnat, samostatne rozhodne ohľadom otázky cla. Toto právo Uhorska s cudzozemskými štátami uzavreté kupecké smluvy len natoľko ohradzujú, že smluvy tieto musí rešpektovať. Uhorsko je samostatný štát, ktorého samostatnosť nemôže závisieť od jednoduchých kupeckých smlúv, a keď rakúsky finančný minister niečo takéto tvrdí, tým chce len auktoritu, vážnosť Uhorska podryť.

Ohľadom tých slov rakúskeho finančného ministra, že rakúska vláda bude prípadne prinútená provisorium cestou nariadenia do života uviesť, jakby v sneme nebolo prijaté, upozorňuje rakúsku vládu, že sa tak dohodly, že je vytvorená možnosť toho, aby provisorium bolo cestou nariadenia do života uvedené, že ho tedy musí na každý pád snem prijať. Naša vláda čuduje sa tedy, jako takéto niečo mohol minister povedať. V tom páde, jak rakúsky parlament neprijme provisorium, Uhorsko samostatne bude rozhodovať vo všetkých otázkach vyrovnania taktiež aj v otázke kvóty.

Táto rázna odpoveď našej vlády veľkú radosť zapríčinila po celej našej vlasti, tým väčšmi ale zarmútila rakúske politické kruhy. Jaknáhle sa kráľ dozvedel s tomto páde, hneď dal k sebe volať finančného ministra Bilinského. Teraz sa už za isté drží, že sa gróf Badeni v krátkom čase, možno že ešte do nedele poďakuje, a tak čím sa chce na nohy postaviť, tomu ich práve úplne podrazilo. Na ujmu Uhorska nech sa nik neoprotuje sily sbierať, lebo toho terajšia vlastenecká a rázna naša vláda úplne zdrtil.

Otázka katolíckej autonómie. Biskupský sbor vydržiaval minulé sobotu a pondelok poradu, na ktorej sa radili o katolíckej autonómii. Predostreté byly dva návrhy. Jedon vypracoval székesfehervársky biskup Steiner a druhý Iyánkovies, rožňavský biskup. Väčšina pri-

jala Ivankovicsov návrh a ten chce poslať do Ríma pápežovi k potvrdeniu.

Kongress zasadne 11-ho novembra. Jako počet otvorí ho sám ostribomský primas dlhšou rečou. Kongress ešte ani nezasadol, a už všade ozývajú sa hlasy, že nebude mať výsledku. Dosiaľ sa ešte nič nevie, nevie sa stanovisko vlády, nevedno jako chcú biskupi sriadiť autonomiu, a ani to sa nevie, jako zamýšľajú sriadiť autonomiu svetskí poslanci kongressu, slovom úplná tma panuje ohľadom spôsobu, jakoby mala vyzerat autonómia. V takých okolnostiach nedá sa ani myslieť prajný výsledok. — Ale neprorokujme!

Delegacie. Úradný časopis v nedeľu priniesol kráľovský reškrift, ktorým kráľ delegácie svolal na 16-ho novembra do Viedne. Tak sa zdá, že zasadania delegácií toho roku nebudú dlho trvať, lebo minister spoločnej armády nezvýšil svoj rozpočet, a hlavne toto zvyklo zadať príčinu k dlhším dišputám.

Krajinský snem. Vyslanci majú teraz málo práce; zasadania nevydržiavajú sa každý deň a keď je aj zasadnutie, trvá tože zväčša len kratší čas. Príčinou tohoto sú zamotané pomery v Rakúsku, ktoré odsúdily aj našu vládu a parlament k nečinnosti. V novembri už ani nebude snem vydržiavať zasadnutie asice preto, že do delegácií zvolení vyslanci musia ísť 16-ho nov. do Viedne, kde sa budú zdržovať na každý pád do konca bežiaceho mesiaca.

Z Rakúska. V minulom čísle boli sme opísali zasadnutie rakúskej ríšskej rady — parlamentu — z 28-ho októbra, keď sa 25 hodín pojednávalo o provisoriume bez toho aby bolo bývalo prijaté. Čo sa vládne nepodarilo 28-ho októbra, to previedla na zasadnutí 4-ho novembra. Večer o 7-mej otvoril predseda zasadnutie ríšskej rady a na druhý deň rano o 10-tej hodine ho zavrel, tedy aj toto zasadnutie trvalo 15 hodín.

Čo sa týče škandálov, výstupkov, nadávaní, toto zasadnutie bolo práve také, jako to povestné z 28-ho októbra. Ani nebolo počut inakších výrazov, jako lump, naničhodník, psohlavec, zradca, lotor atď. takto sa uctievali vzájomne celú noc vyslanci a zvlášte predsedovi sa ušlo tých najkrajších nádavok, vyslanec Wolf a Schönerer ho inakšie ani nenazývali, než: poľským lotrom, naničhodníkom.

Vzdor nešeredným nápadom opposície prišlo ale predseda k hlasovaniu a väčšina prijala návrh o provisoriume a nariadila, aby tenže bol upravený k finančnému odboru. Toto ešte neznačí úplné prijatie provisoriumu. Jaknáhle odbor bude hotový s pojednávaním návrhu o provisoriume, prijde tenže zase na pojednávanie v sneme. Opposície sa už teraz zastrájajú, že na každý pád prekazia prijatie návrhu, keď bude znovu pojednávany. Uvidíme, čo sa stane.

Naš minister zahraničia v Taliansku. Naš minister zahraničia gróf Goluchowski meškal teraz v Taliansku na návšteve u talianskeho kráľa. Cieľ cesty jeho je politický. V Taliansku posledne často sa ozývaly hlasy proti

cisárskemu trojspolku, ktorého jedným členom je Taliansko, že vraj Taliansko z tohoto spolku nemá žiadneho osohu. Hovorilo sa aj o tom, že pri obnovení spolku Taliansko vystúpi z neho. Úlohou grófa Goluchovského je tedy, aby Taliansko mal k tomu, žeby aj naďalej zostalo v trojspolku. Lichotivé prijatie Goluchovského svedčí zato, že Taliansko zostane aj naďalej v trojspolku.

DOPISY.

Mestečko, 9 novembra.

Otený pán Redaktor!

Veľké nešťastie potkalo našu i tak už veľmi chudobnú obec. Minulú nedeľu povstal ujedného gazdu požiar a behom krátkeho času za veľkého vetra tak veľmi sa rozšíril, že šestnásť domov s pobočnými hospodárskymi staviskami ľahlo popolom. Ako povstal oheň, nevedno, možno že z neopatrnosti. Škoda, ktorú narobil nebezpečný oheň je tým väčšia, ponačac zhorelo i zbožie a krm pre statok a tak nešťastní vyhorenci vystavení sú tej najväčšej biele. Domky postavené zväčša z dreva, zhorely do základov a teraz ťažko navštívení občania stoja i bez prístrešia na prahu zimy.

Keď podávam zprávu o tomto veľkom nešťastí, pokladám si za povinnosť spomenúť aj dobročinnosť nášho ablegáta pána Jurka Kubinyho. Naš pán ablegát, ktorého dobročinnosť už mnohé obce v jeho okrese neraz skúsily, keď upadly do nešťastia, jako sa dozvedel o strašnom nešťastí, napriek tomu že bol chorľavý, hneď navštívil našu obec a dal päťsto zlatých rozdat medzi nešťastných vyhorencov. Táto prvá pomoc veľmi dobre padla vyhorencom, lebo i porekadlo hovorí, že kto dal hneď, dal dvojnásobne a pekný skutok chváli sám seba.

Po stolici je zavedená sbierka pre pohorencov a milodary prijíma slúžnovský úrad v Púchove, ktorý milodary rozdeľí medzi nešťastníkov.

Všetkým tým, ktorý sa zaujali o to, aby sa odpoľmo veľkému nešťastiu v našej obci, prajem, aby ich námahy boli požehnané a aby čím lepšie mohli účinkovať v prospech nešťastných vyhorencov.

Zároveň tu vyslovujem vďaku hasičom z Lúky a Dohbane, ktorí v nešťastí pomocou prispeli, prosiac zároveň Pána Boha, aby ich podobným nešťastím nenastívil.

Občan.

Zazriva, dňa 10. novembra.

Veľactený Pán Redaktor!

Keď by tak bol nejaký cudzinec 7—9. novembra do našej obce prišiel, súdiac po speve, hlučnej muzike, a vidiac potrundžený ľud, držal by nás za občanov bez všetkej starosti a myslel by si, že máme hojnosť všetkého. Je pravda, že tí, čo sa na ten čas pri muzike a pohárku bavili, pozbavení boli aspoň na čas všetkej starosti. Tí sú ale z tých, ktorí už skoro nič nedajú na svoju česť, na vieru a na dušu. To sú z tých, ktorí už nedbajú, či visia za jednu, či za obe nohy.

Veď zaveselit, zabaviť sa, požaduje aj telo človeka; ale celé dni korheľovať, spíť sa na svižu, — to ani hovädo neurobí. A v tieto biedne časy! Veru nám ničoho nezbyva, ba všetko chybuje, a jako by bolo dobre sporit

a odkladať; jako sa sijde groš na jar a na leto na živnosť, ktorá už teraz je nesmierne drahá, a jaká bude neskôr? Na vidieku starý cent švábky už teraz stojí 1.60—1.80 kr.; jako že bude potom?

Keby sme tak kukli do niektorých domov, ktorých otec a matka tak do chuti sa zabávajú, čože vidíme? Deti zafúlané, otrhané, hladné; chudatá od nemasnej, tvrdej strovy vystavené majú brušká sta bočky. Sú na poľutovanie, a rodičia pri litre hulákajú. Gazdinú chváli v každom kúte opálka smetí, otrhané steny; ale na to nič nedbá, keď si len vypiť môže. Ano, aj večer pred dušičkami, keď hlas zvonov svolával veriacich do hrobitova, dobre že tam neprišli ožratí mládenci hulákať. Takto zasvätili odpust, takto pamiatku zomrelých!

Poriadni, nábožní gazdovia — chvála Pánu Bohu jest ešte aj takých dost — jako na odpust Vsechsvätých, tak aj v deň posvätenia chrámu (na hostinu) z kostola rovno pospiechali do kruhu svojej rodinky, kde obetovali pamiatke zomrelých vrúcnou modlitbou v predvečer dušičiek a tak strovíli skrovnú hostinku v kruhu milej rodinky v deň posvätenia chrámu.

Že je bieda, je vec neodškriepiteľná. Ľud nemá groša vyplatit daň; zháňa, hľadá, jako by k peniazom prišiel; a keď tak horko-fažko tie peniaze shromaždí, s ktorými by si mal niečo splatiť, ľahkomyselne ich za zranicu premárni; či je to po ľudsky? Ani to nerozumné hoviadko nestrebe viac, len čo príroda žiada, iba človek stvorený na obraz Boží, rozumom obdarená bytosť, — nepozná miery.

Sme ztratení, sme pohrobení; niet tej hrobárskej lopaty, ktorá by nás z hnusnej biedy vymohla.

Bože, pomáhaj nám! S úctou

Fr. Zeus Ludomil.

Považie, začiatkom nov. 1897.

Mnohovážny Pán Redaktor!

Kolo Bystríc, lepšie: kolo Starej dediny panuje čulý ruch; jako by zas dajaká voľba mala nastúpiť. Nenie nič iné, iba na Starej Bystrici zomrel konsumista. Ľudári mu složili pieseň nad rakvou:

Krpec papierom plátaval,
Pálenku piť neprestával.
Nemal len jeden dolomán
Vzali mu ho židia za dohán.
Nemal len jednu halienku
Vzali mu ju tiež za pálenku.

Pominul sa teda chudák, po krátkom boji v konsume, založenom Susztekem a jeho spoločníkmi. Teraz sa pán Susztek rozpisuje po celom kresťanskom svete, kdeby zas zverboval volajakého konsumistu; lebo vraj celé okolie zas upadlo do pazúrov židov. A trvá čulý ruch a každý sa usiluje zachrániť staro-bystrický konsum, ale nie pred židmi, lebo veď tí kšeftujú v pokoji, predávajú len tým, ktorí k nim príjdu; nehlásajú s kandidov: „kresťania kupujte len u židov“ jako „Kresťan“: „kupujte len u kresťanov.“

Myslím, že keď pán páter Lepsényi založil veľký sklad pre vidiecke konsumy, azda má na sklade aj subiektov, nuž radím pánu kaplánovi Susztekovi, nech sa obráti tam; dostane aj týchto z prvej ruky.

Nedávno sme mali šťastie k nášmu pánu ablegátovi, ktorý obedoval vo fare tarchovskej, zkadiaľ ho po obede pán farár odprevadil do Belej. No mysleli mu ľudári tarchovskí; keď počas voľby tak neobrožene bojoval pod práporom ľudovým, a hľa, jako sa vie pochlebovať liberálnemu vyslancovi. Nás to síce teší, ale stálosť v presvedčení nechal v kabáte, ktorý daroval vandrov-

nému. Hľa, milí moji ľudári tarchovskí, tak sa časy menia. Ale nenariekajte, nemajte si za „bános“, pridte k nám dolu do Považia na potryznenie, my vám tu viac podobných príkladov nastolíme.

Toto som chcel sdeliť obecenstvu s tou prosbou, keď by kto staro-bystrický konsum dolu Váhom tonút zbadal, nechže ho vyloví a odošle bárs aj telegrafične na pána Suszteka. S úctou Považan.

Ilava, 9. novembra.

Otený Pán Redaktor!

V nedeľu slávil jubiläum svojho 25ročného účinkovania všeobecne ctený a vážený správca tunajšej trestnice Jozef Kovács. Každý, kto len zná Kovácsa, tešil sa, že mu Boh poprial dožiť tento pekný sviatok. My Ilavania obzvlášť máme čo ďakovať pánu Kováčsovi za jeho dobročinnosť, ktorú on vždy uproti nám preukáže. Keď Ilava shorela, vydržoval dlhý čas chudobných vyhorencov jedlom, v kotloch posielal varu a mnoho pečnov chleba rozdal každodenne medzi núdzných našich obyvateľov. Keď rýchla práca treba, a mesto nemôže dostať potrebnú robotnú silu, len jeho požiadame, a už nám pošle niekoľko väzňov k robote. Koľkokrát sme si takto náš drahý prievoz ochránili! A mnoho by som musel písať, keďby som chcel vypočítať, že koľko máme jeho dobrote ďakovať. — Pána Kovácsa pozdravili sme z príležitosti jeho jubilea deputáciou, takto dajúc výraz úcty a vďaky naproti nemu. Jubilant sa deputácii za toto neočakávané prekvapenie vrele poďakoval. Potom bola usporiadaná hostina na počesť jubilanta na ktorej sa súčasnilo vyše 80 osôb. V radoch prítomných boli ablegáti: Rakovszky, Kubinyi, Smialovszky a Zsambokréthy, jako aj kňazia a početní mešťania z obých politických strán. Hostina vypadla skvele a panovala dobrá nálada. Rozumie sa, na toastoch nechybovalo. Daj Bože aby pán Kováč ešte dlhé roky v dobrom zdraví sotrvál vo svojom postavení. Ilavan.

Horná Orava, dňa 7. novembra.

Vysokoctený pán Redaktor!

Neviem, čo je za príčina, že od nás z Hornej Oravy už dost dávno nebol žiadan dopis v tomto našom časopise uverejnený. Ja myslím, žeby sa u nás predsa len našla jaká-taká novinka, ktorá by našich ct. čitateľov zaujímala, alebo snáď aj o niečom poučila. Každý to uzná, že náš časopis poučuje, ba jako sme to už aj skúsili, že pre jeho poučný obsah ho aj naši ľudkovia — bár aj potajomky — usilovne čítavajú, leho nabliadajú, že opravdove kresťansky poučuje a vysvetľuje. A pret, usilujme sa náš časopis skrze dopisy, — ktoré obyčajne každodenné príbehy života v sebe obsahujú — ešte tým obľúbenejším učiniť.

Nastaly nám dlhšie večery, pri ktorých najde si času aj roľník ku prečítaniu nášho poučného časopisu, z ktorého sa veru aj o gazdovstve mnoho poučiť môže, jako to jeho hospodárske články dokazujú.

Preto usilujme sa, aby „Opravdový Kresťan“ všemožne sa rozširoval, čím nášmu ľudu ozaj len dobrý skutok vykonáme.

2-ho tohoto mesiaca slávil sme pamiatku dušičiek, pri ktorej slávnosti sme si hroby našich zosnulých rodičov, priateľov vencami okrášlili a klaknúc na kolena, dlhší čas sme v modlitbe sotrváli. Aj čas bol veru veľmi primeraný na tento smutný deň, v ktorom nejedna ro-

dinka svojho milovaného otca, matku alebo iných pokrevných priateľov oplakávala.

S prácami sme už celkom hotoví. Úroda tohorodná je síce u nás tiež nie najlepšia, ale chvála buď Pánu, zbaví, lebo švábky sme dosť hodne nakopali a siať bolo tiež dosť dobré. Čo sa ale týka potravy, tejto máme ešte najviac a úfame sa, že u nás biedy nebude.

28. minulého mesiaca práve minul rok, čo sme ablegáta volili, na ktorý čas, keď sa rozepamätáme, teraz sa len zasmiať musíme, čo sa to robilo. A dnes je to všetko ticho, ba čo viac, tí ktorí boli najväčší ľudári, vidia, že kostoly stoja nie ako sýpky, ale ako chrámy Pána; mrtví sa pochovávajú, ba aj novonarodzeniatka sa tak v mene Boha Otca i Syna i Ducha svätého krstia ako aj predtým. A tak u nás teraz tá najväčšia tichosť panuje, len kde-tu počuť vzdychy: „O, keby dnes prišla voľba, bolo by to celkom ináč!“

Počúvame, že od Kraľovian železničnú dráhu už robia. Poneváž ale my Horniaci tuná o tom veľmi málo počúvame, preto veľmi milo by nám to padlo, keby niekto z ct. dolno-oravských dopisovateľov nám o tomto niečo obšírnejšie napísal.

Kým zas niečo nového budem môcť z nášho okolia napísať, zostávam s úctou

Josef od Príslopa.

BESEDNICA.

Malé čižmičky.

Z maďarského od K. Mikszátha.

Malé, trhané obláčky vznášajú sa nad vidiekom. Tej noci musela byť veľká búrka s dažďom, hromobitím a bliskaním sa. Stopy jej badať všade, konáre stromov sú obráňané, na listoch a na tráve skvejú sa kvapky dažďa a v jarku hučí voda. Pred vrátami Jána Vönekiho stoja celé mláky a v zahrade Michala Zákova — práve teraz rozprával Magdalene Mihók — zápor sniesol ešte len aj vtáčie hniezda so stromov.

Nad blatom sa vznáša hmla, priezračná a biela, jako biele muslinové šaty; z komínov vznáša sa dym do hora, všetko toto znaky toho, že už nebude pršať, ačkoľvek je nebo ešte pochmúrné, oblačné, jako tvár strýca Biziho, ktorý išiel nahrbený, neistým krokom dolu dlhou ulicou so Števom Sücom, murárom.

Jako zostarnul strýc Bizi! A nenie ani zázrak, však sype sa naňho nešťastie. Dcéra mu zomrela, voly sa mu zduly, stodola a stohy mu shorely, kone mu ukradli.

Ale aj cíti tiažu „lavej“ ruky Pána Boha, keď si nevedel uctiť „pravú“. Veru by sa teraz už koril pred Všemohúcim; odkedy aj syn jeho zápasí so smrťou, prisľúbil, že majetok svoj len ku tomu upotrebí, aby dobre činil.

Nebesá ho ale chladne prijímajú. Skutočný zázrak sa stal, keď dovezli obraz Preblahoslavenej Panny Marie, čo kúpil pre kostol. — Most sa prelomil pod vozom, kone zahynuly, obraz a voz sa dolámaly na drobné kúsky.

Ľudia sa dívajú naňho zo dvorov a zpoza plotov, jako ide v dlhom kepeni a s hlavou do pliec vtiahnutou.

— Ale idete — začne Anna Böngér — aspoň vy mu už dajte pokoj. Dosť ho tresce Pán Boh. Duša moja, nože polož jedon-dva kúsky pod kotál, pokiaľ pomiešam.

— Jakési je mokré to drevo — pokračovala žena Mateja Čupora. — Za mójho času ešte len aj drevo

lepšie horelo. Ale čo je to s tým Bizim? Či vieš, čo sa stalo zase tejto noci?

— Myslíš snáď ten kamenný kríž v cimiteri?

— Duša moja hrom udrel doňho. Zlomil ho. A len včera ho postavili a veru mnoho stál.

— Óh, óh! — čuduje sa Anna Böngér. — Tí dozaista ta idú. Nože malý Ondriško, choďte za nimi a dávaj pozor, kam pôjdu od studue?

Malý Ondriško, tichého vzosrenia sirota bez otca a matky, tam kľučal na prostred dvora pri kotáli, v ktorom varili lekvár, toto bol stav k závideniu, lebo si pri ohni nielen bosé nohy obrieval (bolo trochu chladno), lež dobrosrdečná Anna Böngér dovolila mu aj košťovať.

A teraz musí opustiť túto blaženosť pre toho starého Biziho.

S veľkou nechutou išiel za nimi. Skutočne išli do cimitera.

Ženy pravdu hovorily, utešený kríž z červeného kameňa tam ležal vo dvoch kusoch na žltnej pažiti. Nini a kamže sa podely zlaté litery: „K oslave Božej dal postaviť Jozef Bizi?“ Práve kde boly litery na prostriedku prelomil hrom kríž, jako by Pán Boh bol chcel povedať: „Nepotrebujem tvoju oslavu Jozef Bizi, ani obraz Panny Marie som nepotreboval, a tak nechcem ani tento kríž.“

Starý človek pozdvihol zrak so zeme, kde dar jeho prelomený ležal a nemal smelosti ani k nebesiam uprieť svoj zrak, kde sa tak veľmi hnevajú naňho. Blúdiaci pohľad jeho zastavil sa na chlapcovi, jako keby jeho strapatá hlava bola práve medzi nebom a zemou. Ondriško oprel sa o vrbu a zamieňave pozdvihujúc do premoknutej tučnej zeme cimitera zviaznuté bosé nožičky, udivene díval sa na Biziho a jeho sprievodčieho Süča murára.

— Poďme preč — hovorí Süč.

— Nuž a s krížom čo bude — spytuje sa Bizi utlumeným hlasom. — Slepíš ho?

— Nie veru! — odpovedal tupe Süč. — Čo prst Boží raz rozdrtil, to ľudské prsty nesmú slepiť. Váš veru Pán Boh navštívil...

Starcovi zuby drkotaly.

— Veď keby ma len navštevoval! — zvolal trpkó. — Pán Boh už u mňa býva; stále u mňa býva.

— Trpeť musíme, strýko Bizi!

— A ver mi Stefan, nie som zlý človek.

— Boli ste skúpy, tvrdosrdcý, pyšný. Držali ste sa za prvého na svete. A potom povedzme si pravdu, majetok ste si úžerou nadobudli.

— Nemám viac za nič celý majetok — hovoril tupe. — Zima mi je, trasiem sa. Mám zlé tušenie. Jako čo by mi niekto v hrsti srdce stískal. Uvidíš, zase čaká nejaké nešťastie na mňa... O, Ty nevyčerpatelný Bože, čím ťa mám smieriť?...

Opustili cimiter.

— Nini! — zvolal Süč — a toto chlapčisko nám je vždy za päťami! Jaké má červené nohy od zimy! Ale sa práce odtiaľto, ty naničhodník!

— Nezaháňaj ho, Števo. Tak mi dobre padne, že ho tu vidím pri nás. Poď sem bližšie syn mój!

Starček si myslel, že s neba môže ešte jeden hrom udrieť, ale len vtedy keď chlapec už tu nebude.

— No poďže bližšie!

— Nech len ide domov — hovoril Stevo Süč, — však mu nohy odmrznú od zimy!

— Nuž a prečože si si nebul čižmy — spytuje sa ho prívetive Bizi.

— Nemám čižiem — odpovedal chlapec smutne.

— Nuž a prečo že ti otec nedá spraviť?

— Nemám otca — odpovedal chlapec.

Táto odpoveď sa dotkla Biziho. Jakože vyrastie toto chlapčá, keď ani len lásku nepozná?

Nie nehovoriac, za ruku chytil malého chlapca a sebou ho viedol cez dlhú ulicu až ta ku kostolu.

Tu ho voviedol do jedného domu, na ktorom boli vymalované dve čižmy so zlatými rojtami a kde bolo čítať nápis: „Štefan Filčík, čižmár“

— Pán majster spravte tomuto chlapcovi čižmičky na moje konto! — prehovoril Bizi k Filčíkovi.

Filčík si obzrel chlapca a hovorí:

— Práve mám hotové jedny také malé čižmičky. Stavil bych sa o čokoľvek, že mu budú dobré.

Majster priniesol malé čižmičky a byly dobré, ani čo by ich bol ulial.

Chlapec sa im potešil, blažene sa usmieval a ve-sele išiel so starým do pitvora.

Vonku sa medzi tým oblaky rozišly. Keď Bizi vyšiel na dvor, slnečné paprsky ožiarily jeho tvár, nebo sa usmievalo. Jako čoby bol iné povetrie dýchal, o moc lepšie sa cítil.

— Daj sem ruku syn môj! Také teplé ruky máš. Či pôjdeš ku mae?

Chlapec ale s radosťou díval sa na nové čižmičky a hovoril:

— Rád by som išť ta k lekváru!

— Nie, so mnou pôjdeš. Vidiš, už sme doma, tu bývame v tomto škridlicou pokrytom dome.

V bráne ho čakal kočíš s tým chýrom, že sa kone našly a tu dnu prijal ho lekár s uradostenou tvárou, že syn jeho je už von z nebezpečia smrti.

Bizi vďakypľne pozrel k nebesiam.

Jak ďaleko sú tie nebesá a predsa jak blízko ..

Pomocou jednych malých čižmičiek možno cestu k ním prekonať za hodinu ...

Ako ho poznal.

Štefan Omelo a Kubo Rajnoha sú nerozluční kamaráti z mokrej štvrti. Ako Poliak hovorí: boli oni dva bratranci — keď aj nie do šable, aspoň — do sklanky (sklenica). Štefan bol na siahu vysoký, Kubo ako pár okový sud. Ťažko by ale bolo bývalo tvrdiť, ktorý z nich je vstave viac vypit. Keď išli do krémy, Štefan láchtorovými krokami sa náhlil, Kubo ale sa za ním akoby kotúľal. Ničmenej do krémy zavše často chytro prišli, no z nej to už nebolo tak náhlo.

Vstúpiac do šenkovne, prvú flašu jedon deň Kubo, v druhý zas Štefan rozkázal. Čia bola flaša ten začal núkať. Štefan to robil nasledovne:

„Kubo, napi sa! Ba pi, lebo ti ju za golier vlejem. A čo by si nepil? Páni pijú, tedy je to nie hanba; lekári pijú, tedy je to neškodné, farári pijú, tedy piť je nie hriechom. Napi sa, čo priam ostatnú halenu prepíješ, keď ta tá smradľavica sohreje i tak nezamrzneš — okolo Jána.“

A štrngali si. Štefan by si za pálené i oko dal vylúpiť, a Kubovi sa tiež iné neľúbilo ako pálenka. Mohla potom byť akákoľvek: či žitnačka, či ovsienka, či onaiska, alebo krumplovica, nech len bola pálená a hodne tuhá. Dľa presvedčenia Kubovho pálenka len jednu chybu má, že sa totižto košela nedá z nej ušiť, aby tak vo dne i v noci mohol sa v nej rozkošiť.

Tak to šlo so dňa na deň. Štefan prepil už i ostatnú zem z osminy gruntu, a Kubo už nemal iba ostatnú pätnásť kvadrátnych siah obnášajúcu zemičku i tú už v zálohu. Preto kým im tá besnica do hlavy ne-

vošla, a oni ešte kolko-toľko rozmýšľať vstave boli, akási tesknosť ich nadchodila, že za čo oni budú piť, keď i Kubovu zemičku do čista prepijú. Akonáhle sa ale podgurázili, zabudli na všetko, a šlo to potom živo. Štefan sa rozhadzoval, do každého sa zapieral, kde a kedy len možno bolo, bitku započal a Kubo potom výprask trpel.

Keď išli z krémy, aby do priekopy nepadli, vošli si vopred do nej, tak potom vraj, keby aj popadali, nezvalia sa do priekopy najviac blatom a hnojovkou naplnenej, ale vypadnú na breh — do súša. Múdra myšlienka, poviem vám ako ku nej prišli.

Keď ešte len cestou chodievali, stalo sa, že sa Štefan pridaľeko a široko potočil, a napriek všetkému namáhaniu sa do kaluže v priekope zaryl. Keď si trochu oči povytieral, a blato z úst oddialil, volal na Kubu, aby mu pomáhal. Kubo sa knísal nad ním, sbieral rozum, čo by mal urobiť, konečne takto sa rozhodnul:

„Štefanko, môj drahý kmotor i kamarát, veľmi ťa ľutujem, ale pomôcť ti nemôžem. Ty si ťažký, ja ťa z tej sprepadenej priepasti nevyťahnem, to nie, ale ťa nenechám; ako verný súdruh a kmotor ku tebe si ľahnem“ hovoril, a už sa na Štefana skotúľal.

Keď rano vytriezvení z priekopy sa vydriapali, uzavreli, že aby viac do nej nepopadali, radšej hneď pred krémou do nej vlezú.

Poznamenat' musíme, že kréma stála niže dediny, a priekopa sa pri dedine končila. Odtiaľ im cestu ukazovali domy a ploty, s ktorými oni následkom mnohých potykov dobre obznámení boli. Najhoršie ale bolo na námestí, cez ktoré prudký potok tiekol. Bol pravda na ňom mostok i dosť široký, ale nemal operadiel. Ký div že sa naši kamaráti nevdojak v ňom i v takom čase okúpali, v akom voda neobčerstvuje ale kožku robí až modrou.

Jedného dňa sa veľmi dobre zabávali. Pili, flašky tľkli až radosť, ba mali i dve bitky, čoho dôkazom bolo že Kubo na obidve nohy kríval. Bolo neskoro, už okolo polnoci, keď sa ubierali domov. A šťastie im dnes akosi prišlo. Šťastlivo sa dostali z priekopy, na plotoch sa Štefan iba tri a Kubo päť ráz zachytil, ba aj cez mostok bez úrazu a bez okúsenia kúpeľa sa dostali. To im pôsobilo radosť veľikú, takže si Štefan i zanôtil:

Všetci ľudia vravia,
Že som korhelisko.
A ja nič nepijem,
Len to pálenčisko.

Štefan vreštal, že sa až ozývalo a psi zavijaj začali, Kubo mu ale kontroval, ako keby kováč bľachu rašpľoval. V tom vidia blízko seba dve postavy proti nim sa blížili. Štefana to pohlo:

„Vystúp sa, tisíc jazerných striel ti do bachora, ty židisko, ty cesnakár, ty prašivec, lebo ak sa nevystúpiš, tak ťa týmto kolkom opálím, že hneď zdochneš, alebo — keď zbadal, že nemá kolíka — hneď ťa do potoka hodím.“ V tom oba i s Kubom chytat' sa chceli blížiacej sa k nim postavy.

Bol to územčistý chlapisko, ktorý vidiac sa napadnutým, bez slova Kubovi také zaucho vylepil, že mu klobúk do potoka sletel, sám ale na breh ako snop sa svalil.

Štefan ale strhnúc svoj klobúk s hlavy poníženým hlasom rečie:

„Šťastlivý a pokojný večer vinšujeme; ľafa, veď sa to oni náš pán notárius, — hneď som ich poznal po hlase.“

J. K.

Prepych medzi hospodármi.

Tak jako každý stav, tak má tiež i roľnícky stav svoj prepych čili luxus. Čo je vlastne prepych, či je oprávnený alebo nie? Pod prepuchom rozumieme vyplnenie túžeb a žiadostí, ktoré siahajú až za nutné životné potreby alebo vyhovie potrieb v takom spôsobe, ktoré vyžaduje viac výdavkov, než by treba bolo a než by k tomu stačil vaček. Z vyššieho stanoviska mohol by sa všetok prepych za nehodný považovať, dokiaľ veľký počet našich spolubližných trpí nedostatok toho najpotrebnejšieho. Avšak z druhej strany treba zase uvážiť, že by bol bez výroby rozkošných predmetov vývin ľudského ducha zpäť zadržaný a že výrobou luxusných predmetov je mnoho ľudí zamestnано a pri tejto práci zarabujú si svoj vezdajší chlebič.

Naproti tomu musí sa žiadať, aby si nikto viac prepuchu nedovolil, než jak mu to jeho prostriedky dovoľujú ovšem s tým poznaním, aby pri uvažovaní koľko môže dať na prepuch nemal pred očima len záujmy svojej rodiny, lež aby bral ohľad i na svoje povinnosti oproti núdnym spolubližným. Teda v tomto ohľade držať sa má slov písma svätého: „Udeľ núdnemu!“ a toho starého slovenského porekadla: „Prikrývaj sa potiaľ, pokiaľ ti perina stačí!“ Nutno teda vždy robiť dobrý rozdiel medzi prepuchom oprávneným a zatracovania hodným. Lebo čože je to za človeka, ktorý na príklad pri zakáňaní ošpanej pozve si hromadu susedov a známych a potom výdavky, ktoré mal pri hostine na víno, na hriato atď. hľadá si usporiť na svojom jedle, kúri len jednu chyžu v zime a aby na palive vyhral, to čo ztrovil na hostinu, v tej jednej chyži zároveň varí; alebo či to není zatratenia hodný prepych, keď niekto len aby mohol na tej alebo onej zábave sa súčasniť, nechá na pr. obuvníka, krajčírka atď. čakať na jeho dávno zarobený groš. Podobne zatratenia hodný luxus je to, keď gazda v kréme pýšiac sa, rozhadzuje peniaze, platí nápoj takým daruozrútom, ktorí ho len do tých čias vychvaľujú do neba, pokým jest niečo vo fľaške a keď sa z nej minie, potom sa mu vysmejú, kdežto ten gazda by bol lepšie urobil, keby si radšej nejaký potrebný stroj do hospodárstva zaopatril. Alebo či to není odsúdenia hodné, keď si gazda kúpi koč, kdežto by bol lepšie urobil, keby za tie peniaze bol kúpil trochu lepšího krmu pre svoj umordovaný dobytok. Ovšem treba tiež robiť dobrý rozdiel medzi tým, čo je výnosné a čo je luxus. Jestliže si zámožnejší hospodár, aby sa kochal, drží krásne kone namiesto lacnejších volov, nemožno v tomto ohľade proti tomu ničoho namietat, ale naproti tomu treba kárat, keď taký gazda sebe a iným hľadá nahovoriť, že držanie takýchto krásnych koní je gazdovstvu prospešné.

V mnoho prípadoch musí sa tiež účasťenstvo na verejných zábavách, ktoré rôzne spolky bez všetkého cieľu usporiadajú, za škodný luxus označiť, ponevač sú s tým často veľké výdavky a pijatky spojené. Je záiste pozoruhodné, že pokým v niektorých časopisoch na jednej strane nachodia sa články o biede hospodárov,

na druhej strane nachodia sa zase vyzvania ku všelijakým schôdzam a zábavám, na ktoré keď ten gazda ide, nielen že ztroví groše, ale márne nemilobohu i drahý čas, ktorý by bol lepšie mohol obätiť vo svoj prospech, keby si bol nejakú poučnú hospodársku knižku alebo časopis prečítal.

Mnoho zla a nešťastia pôsobí v našej dobe vo štátoch, obciach a u jednotlivcov ten úplne mylný a faľošný náhľad, ktorý je vzdor tomu predsa rozšírený, že sa nesmie zaostať za iným, ktorých zovňajšie pomery povrehne pozorované ináč sú tiež také, že by lepšie bolo keby sa tiež zriekli prepuchu, alebo že ocenenie nás u našich spolubližných závisí od toho, jaký prepuch vieme vyvinúť.

CHYRNÍK.

Dobročinnosť kraľovnej. Jej veľčenstvo kraľovná, ktorá sa teraz zdrzuje vo Viedni, poslala policajnému hl. kapitáňovi Rudnaymu 1000 zlatých, aby summu rozdal medzi chudobu hlavného mesta. Jej veľčenstvo kraľovná koncom t. m. má odcestovať do Biaritzu, a jestli tamojšie podnebie bude slúžiť jej zdravotnému stavu, tak kraľovná pobudne tam cez celú zimu.

Arciknieža Jozef August na poľovačkách. Arciknieža Jozef August a jeho manželka arcikniežna Augusta zdrzuju sa teraz v marmaroskej stolici, kde arciknieža poľuje na medvedov.

Instalácia nového tóšpá na zvolenskej stolice baróna Jána Radvánszkyho odbavovať sa bude dňa 17. t. m. Barón Radvánszky príde do B. Bystrice v utorok.

Voľba obecného predstavenstva v Lipt. Sv. Mikuláš. Tieto dni bola prevedená voľba mestského predstavenstva v Lipt. Sv. Mikuláš. Za rychtára bol jednohlasne zvolený Peter Bohuš, za podrychtára Jozef Stodola a za pokladníka Vilhelm Friedmann.

Nový most v Trenčíne vedúci ponad Váh bol dňa 10. t. m. oddaný verejnej premávke a tak je dávnej žiadosti vyhoveho. Nový železný most stojí na piatich pilieroch, z ktorých dva sú príbrežné; všetky pilierov stoja 4 m. a 92 cm. nad vodou, a 6—7 m. pod vodou, tak že celá výška pilierov obsahuje 12 až 13 metrov. Vrebnú, železnú časťku mostu, ktorá váži 6875 metr. centov, zhotovila strojová dielňa uh. štátnych železníc. Most je 258 metrov dlhý a 6 metrov široký. Stavba stála 295.000 zl. Most bol postavený na štátne útraty, mesto Trenčín ale, ktorému ešte r. 1402. kráľ Žigmund dal právo vyberania mýta, dostane od štátu čo odškodné, za 40 rokov po 5000 zl. Most začali stavať 27. novembra r. 1896. Starý drevenný most teraz predajú.

Vysoký vek. V oravskej obci Malatina tieto dni pochovali Jozefa Klopštoka, ktorý žil 102 roky. Vzdor svojmu vysokému veku veľmi často prekonal zlú cestu z Malatinej do Dolného Kubína.

Veľká kradež v Budapešti. Tieto dni v noci dosavad ešte neznámi zločinci v Budapešti na Csömörskej ceste vyvrtali do výkladného okna hodinárskeho obchodu Žigmunda Lipovitzu diery a vyňali odtiaľ rôzne šperky zlaté a strieborné hodinky, reťazky, prstene atď. v cene vyše 4000 zlatých. Policia hľadá zločejov.

Faklový pochod a hostina. Mládež turé-sv -martinskej štát. vyššej kupeckej a meštanskej školy usporiadala faklový pochod na počtu správcu týchže škôl Ignáca Boldiša z tej príležitosti, že ho kráľ vyznačil krížom rytierskeho rádu Franca Jozefa. Večer bola usporiadaná hostina na počtu vyznačeného, na ktorej brali účasť veľmi mnohí z inteligencie mesta a stolice.

Cisár Vilhelm o slávnosťach v Budapešti. Že jak mile sa rozpomína nemecký cisár Vilhelm II. na tie dni, ktoré ztrávil v hlavnom meste Uhorska, dokazuje to, že sa na jednej hostine vo Wiesbadene, ktorú usporiadali z príležitosti odhalenia sochy jeho otca cisára Fridricha pred jedným novinárom nasledovne vyslovil: „Tie dni budú mi navždy nezapomenuteľné a ja sa budem vždy mile rozpamätávať na ne.“

Jedon million do vienku. Jeden z najbohatších milionárov amerických Vanderbilt vydal svoju jedinou dcéru za anglické knieža Marlbourgha dajúc jej veno 75 millionov dollarov. Teraz sa mladému páru narodil synček a jeho starý otec pred krstom vložil maličkému do vankúša poukážku na jedon million dollarov. Na poukážku napísal: „Drobné pre moje vnúča. Vanderbilt.“

Majetok pre Milana. Srbi radi by ničím prevkapiť svojho bývalého kráľa Milana a preto rozhodli zaviesť medzi sebou sbierku, z ktorej zakúpia v okolí Nišu pekný majetok pre Milana, aby sa po čas jeho pobytu v Srbsku v blízkosti Nišu zdržovať mohol na vlastnom majetku. Tento majetok bude vraj fidei komis, to jest nebude ho slobodno predať.

Statočnosť. Martin Fisch kupec z Koložváru prídúc do Budapešte dal sa z nádražia zaviesť na koči do hotelu. Keď sa ubytoval zdesený zbadal, že v koči zabudol si svoj pugilár, v ktorom bolo 1600 zlatých. Preľakaný bežal na políciu, aby vypátrala kočiša, lebo číslo koča si nezapamätal. Keď došiel na políciu, veľmi sa potešil, lebo statočný kočiš tašku našiel a hneď ju oddal polícii. Šťastný kupec kočiša za jeho statočnosť priadne odmenil.

Veľká bitka v Novej Pešti. Tieto dni sa stalo v Novej Pešti, že z kaviarne istého Šterna niekoľko námorných vojakov pre zvađu vyhodili von. Tito to rozpovedali svojim karátom, ktorí počtom 35 v nedeľu večer vtrhli do kaviarne Šterna a tam chtiac sa pomstiť za urážku spáchanú na svojich súdruhoch, celé náradie a zariadenie obrátili na krúpy. Lampy posrážali. Petroleum sa chytil a dymom naplnil všetky miestnosti. Čo po izbách našli, to rozhnevaní námorníci zväčša Horvati a Taliani polámali a svojimi bodákmi dorezali. Ani len jedného okna neostalo celého. Netrvalo to ani 5 minút všetko bolo na capart dodrúžgané: zrkadlá, stolice, stoly, poháre, dvere a okná. Keď už od dymu nemohli vydržať, vyšli von a tam takrečeno dali sa rúcať dom. Už bolo všetko znivočené, keď dobehol jedon oddiel policajtov, ale ani tí si nevedeli rady s rozzúrenými vojakmi. Policajtom došlo potom aj pešie vojsko na pomoc. Matrózi sa dali vtedy do behu, a kade bežali, všetky obloky a plynové lampy potkli. Vojsku potom podarilo sa predsa ôsmych chytiť ostatných 27. teraz pátra vojanská vrchnosť.

40.000 zlatých pokuty. Takúto pokutu bude musieť zaplatiť štátu württemberská firma Junghaus, ktorá v biharskej stolici kúpila veľké hory jako nepohnutelnosti za 230 000 zlatých a platila len taký poplatok, ako keď by bola skutočne hnutelnosti kúpila. Veľko-váradská finančná direkcija zbadala to až vtedy, keď cieľom vyrátania dôchodkovej dane musela firma predostreť kúpnopredajné listiny.

Zomrel od radosti že je zdravý. V Koložvári vojenský oficier Mikuláš Ambrus od radosti, že po dlhšej nemoci zanechal vojenskú nemocnicu, pozval svojich priateľov na hostinu. Počas večery, keď spoločnosť bola už v tej najlepšej nálade, mladý oficier zrazu klesol so svojej stoličky a o niekoľko menšín skončil. Ranila ho mrtvica.

Nešťastie v bani. V rešických kameno-uhelných baniach počas práce sossul sa kus zeme, ktorá zasypala dvúch robotníkov Jána Langauera a Fridricha Lipschera. Nešťastníkov vytiahli už mrtvých zpod zeme. Ostatní baníci útekem sa zachránili.

60 kilometrov za pol dňa urazila koňmo tieto dni arcikňažna Štefania, vdova po odumrelom dedičovi trónu Rudolfovi. Asíce arcikňažna tieto dni v sprievode dvúch sluhov pohla sa za zavčas rana z Laxenburgu a na obed dorazila do Šopronu a tak za pol dňa na koni prekonala 60 kilometrov cesty, čo skutočne svedčí o neobvyčajnej vytrvalosti v jazdení, keď do ohľadu vezmeme, že vojenské jazdeckto prekoná priemerne za deň 35—40 kilometrov. Arcikňažna prišla do Šopronu navštíviť rodinu kniežata Schaumburg-Lippeho.

Obchod s vystahovalcami ako s hovädmi. Už neraz sme poukázali na tú nesvedomitosť agentov rozličných paroplavebných spoločností, s jakou títo navádzajú ľud k vystahovaniu. Im sa jedná len o to, aby patriční ľudia cestovali do Ameriky a ako sa im tam potom povedie, o to sa vôbec nestarajú, lebo svoj osov už sobrali hneď vtedy, keď si vystahovalci kúpili kartu. Tito nesvedomiti agenti aj teraz cheeli previesť taký podvod asíce vo veľkom. Asíce dľa zpráv dochodiacich z južnej Ameriky, jedna firma v San-Paolo uzavrela smluvu s inou spoločnosťou, že doveze 60.000 europejských vystahovalcov, z ktorých 10.000 majú byť z Tyrolska, zo Štyrska, Görzu, z Krajny, Istrie a z Haliče. Pravdepodobné je, že vystahovalcov dovážajúca firma bola by vyslala svojich agentov i na naše Horniaky, keďby ešte zavčas neboly spozorovaly toto hanobné kupectvo so živým mäsom švajciarské vrchnosti. Do tejto záležitosti totiž zamiešaný je aj brazilsky konzul v Genfe, proti ktorému teraz senát švajciarsky zaviedol prísne trestné pokračovanie, a tak gšeft agentov je prekazený. No pritom všetkom treba dobre pozorovať na agentov, lebo tí predsa budú chodiť po obciach ako zlí duchovia, aby chudobného človeka obrali o posledný groš a kupčili s ním ako s otrokom.

Vojak husárom. Každoročne počas narukovania rekrútov sa stáva, že sa medzi nimi najdu i vyznavači nazarenizmu, ktorých jednou z hlavných zásad je nechytíť zbraň do ruky a neprisahať, že budú bojovať, lebo v každom človeku vidia priateľa. I toho roku sa stalo v hlavnom meste, že jedon rekrút-husár zbraň síce vzal do ruky, ale keď mal prisahať, ruku nepozdvihol. Na rozkaz kommandujúceho dôstojníka husára hneď obklúčila stráž a odvieďla ho do vojanského väzenia. Akiste ho odsúdia na niekoľko mesiacov do garnisony, ale dosavádne zkušnosti učia, že vzdor trestu budúce zas vypoovie nazarén poslušnosť.

Ešte jedon million. Budapeštianska leopoldovská, teraz novomenovaná sväto-štefanská basilika stála už viac millionov, pokým bola vystavená. Teraz ale na okráslenie vnútra chýba ešte jedon million zlatých. Na stavbu dozerajúci výbor požiadala magistrát hlavného mesta, aby tento obnos čím skôr vyplatil, lebo ináč zastaví sa stavba a jej dokonanie sa zas na neurčitý čas odročí. Veru by bolo žiadúce, aby sa stavba tohoto veľkolepého chrámu čím skôr dokončila.

Odsúdený biskup. Sedmohradský biskup gróf Gustáv Majláth ešte jako bývalý námestný farár v Komárne prijal do lona katolíckej cirkve reformátske dievča, istú Esteru Nagy. Ponevác ale Estera Nagy ešte nedosiáhla zákonom predpísaný vek, 18 rok, jej tútori pozdvihli proti gr. Majláthovi pri komárňanskom kr. okresnom súde žalobu pre priekrst. Medzi časom stal sa gróf Majláth biskupom sedmohradským a čo taký aj členom magnátskeho domu a tak súd musel pýtať vydzihnutie jeho immunity. Magnátsky dom vydal biskupa, ktorý sa musel na to v utorok dostaviť na trestné pojednávanie pred komárňanským okr. súdom. Po výsluchu vyhlásil súd výrok, v ktorom uznal grófa Gustáva Majlátha za vinného a odsúdil ho pre priestupok proti § 53. § trestného zákona na 50 zlatých pokuty a na zaplatenie 4 zl. 40 kr. pravotných útrat. Biskup neapelloval proti výroku, ale hneď zaplatil vymeranú mu pokutu a trovy. Štátny zástupca tiež sa uspokojil s výrokom.

U nás a inde. Keď u nás nejakého zlončínca odsúdia na smrť, tento nech spáchal bárs jaké zločiny, predsa pri vyhlásení výroku precítne a hlboko dojatý zialí, že bude pozbavený života. V Siame, v ďalekej asiatickej krajine je to inak, aspoň to tak povedal sám siamský kráľ Čulalongkorn, ktorý poldruha roka cestoval po Európe aby sa oboznámil s civilisovaným svetom. Keď bol v Portugalsku hosťom tamojšieho kráľa Karola, voľaktory dôstojník z jeho sprievodu sa niečím previnil a zato ho asiatický panovník na smrť odsúdil. Ale v Európe ho života pozbaviť nemohol, a tak nešťastný dôstojník musí čakať až dokiaľ sa vráti do Siamu. Keď sa o tomto dozvedel portugalský kráľ, hneď prosil svojho hosta Čulalongkorna, aby omilostil nešťastného dôstojníka. Tento ale s úsmevom odpovedal kráľovi Karolovi: „Už väčšia pocta nemôže potkať jedného Siamčana, ako keď ho sám kráľ pošle na večnosť!“ A musí to byť pravda, lebo odsúdený dôstojník spokojne sprevádza svojho mocného pána do Bangkoku, kde ho potom jednoducho obesia.

Čo všetko bol Bismarck. Jeden nemecký generál chtiac sa presvedčiť či vojaci majú nejaké poňatie o výtečných mužoch nemeckej ríše pýtal sa počas prehliadky jedného vojaka: „Povedz mi syn môj, počul si už niečo o Bismarckovi?“ — „Áno, poslušne meldujem pán generál, Bismarck bol veľkým vodcom v minulom stolerí!“ Generál pokrútil hlavou nad veľkou nevedomosťou a pristúpil k druhému vojakovi s podobnou otázkou. „Bismarck bol chýrnym kňazom v Berlíne!“ — znela odpoveď. Generál už skoro zúfal nad touto odpoveďou a s prísnyim výrazom na obličaji spýta sa ešte tretieho vojaka, že kto je Bismarck? — „Bismarck bol francúzskym cisárom?“ odpovedal tento s hlbokým presvedčením. Generál po tejto odpovedi neopovažil sa viac voakov pýtať kto bol Bismarck.

Ako zbijajú vlaky v Amerike. Nedávno sa stalo v Terase, že štyria lupiči vysadli na jeden osobný vlak a keď tento jachal cez obrovskú pustatinu, s revolvermi v rukách oberali cestovateľov a kto sa im protivil toho postrieľali. Keď všetkých cestovateľov obrali, žiadali, aby konduktor zastavil vlak. Konduktor to odoprel a chcel cez vagony bežať na prednú časťku vlaku, avšak jeden z lupičov za ním strelil, tak že zostal ležať v prostred vagonu ranený. Na to potiahol lupič poplašný signál a vlak zastal. Teraz priskočili dvaja chlapi, odupnuli rušeň a lupiči ušli na ňom vozne nechajúc stáť na drábe. Keď hodný kus cesty urazili, snížili rýchlosť behu, soskočili s parostroja a upľehli. Parostroj zastavili až na tretej stanici. Vrchnosť potom na lokomotíve šla hľadať zanechaný vlak. Takéto zbojstrvá robia sa v Amerike.

Trovy parížskej svetovej výstavy. Útraty parížskej svetovej výstavy na rok 1900. predznačili na sto millionov frankov. Z tejto ohromnej summy zaznačia štát a hlavné mesto po 20 millionov frankov; ostatných 60 millionov bude zaokryté, ako i z príležitosti poslednej výstavy cestou ľosovej loterie. Plán tejto poslednej je tak punktovne vypracovaný, že sa nad výsledkom nedá ani pochybovať; ľosy už jedna spoločnosť i zakúpila. Cena jedného ľosa je 20 frankov, ľosy pozostávajú so sošitov s dvadsiatimi výstavovými vstupenkami a zaistujú uľavnenie pri cestovných útratách pri bytoch atď. Počet ľosov je 3,25 000.

Reforma trestu smrti. O sotrení trestu smrti sa už mnoho juristov tázalo, ale cele nový je ten návrh, na ktorý vyzýva pozornosť juristov jeden sudca v Spojených štátoch severoamerických. I on je proti trestu smrti a namiesto toho odporúča, aby vrah až do posledného dňa svojho života bol nútený pracovať za pozostalú familiu alebo rodinu jeho obete. Každý dôchodok za vrahovu prácu vykonanú vo väzení dostala by takýmto spôsobom nešťastná familia, čo by iste bolo viac pre rodinu než jednoduché obesenie zkaženého človeka.

Stav siatin. Uhorský minister orby podal o stave siatin 1. novembra nasledujúcu zprávu: V druhej polovici októbra panovalo vôbec suchšie počastie, následkom čoho aj oračka a siatie rýchlejšie napredovali. Semeno z väčšej čiastky sišlo, na niektorých miestach ale veľké množstvo myši a hessenské muchy mnoho škody narobili, tak že na pravom brehu Dunaja, jako aj medzi Marušou a Tisou musely znova siať. Siatiny, kde ich červíci nepustošili, sú priemerne dobre vyvinuté. Repici tiež škodily čierne húsenice, ktoré na niektorých vidiekoch celé kusy siatin spustošili. Vo vinohradoch je jasenná práca takmer dokončená, len opravovanie a chystanie pôdy ešte trvá. Krmu pre dobytok je všade dostatočná zásoba.

KU OBRÁZKU.

Plan okrašlenia Gellértovho vrchu.

Späť ani jedno mesto v celej Európe nevyvinuje sa v tak obrovských rozmeroch, ako naše hlavné a sídelné mesto Budapešť. Že pod týmto vývinom treba rozumieť vývin hlavného mesta na každom poli kultúry, priemyslu a obchodu, rozumie sa samo sebou. Lebo ved jedno mesto kde niet obchodu, tam niet bohatstva a kde niet bohatstva, tam sa ani mesto nemôže pozdvihovať. Len týmto trom podmienkam: kultúre, obchodu a priemyslu má čo ďakovať hlavné mesto naše svoj vývin, svoje kvitnutie, svoje rozmáhanie sa čo sa týka rozsiahlosti.

Začnime s kultúrou. Naše hlavné mesto vynakladá milliony na výchovu Indu, na elementárne, mešťanské a kupecké školy. Budovy, ktoré postavilo hlavné mesto pre školy, stoja statisíce zlatých a nakonko to len peňažné pomery hlavného mesta dovoľujú, stavia budovy nové, aby nový podrost obrnený vedomosťami mohol pozdejšie zdarne pokračovať na sebe vyvolenej drábe života. Krem toho ustavične stavajú sa nové stredné školy, budovy pre krásné umenie a vedu.

Čo sa týka priemyslu, v hlavnom meste povstávajú nové priemyselné podniky so dňa na deň. Udomácnujú sa také odvetvia priemyslu, o ktorých pred tým u nás nebolo ani slybať. Týmto zakladaním nových podnikov nielen že nachodí zarobok chudobny ľud, ale aj naše groše, ktoré sme dosavád posielali do cudzo-

zemská za výrobky u nás nehotovené, ostávajú nám tu doma.

Obchod je v našom hlavnom meste v plnom kvete. Železnice a parné lode dovážajú a rozvážajú po celom svete obchodné články. Naše hlavné mesto čo sa týka vývozu Európy na ďaleký Východ považované je brať veľký zástoj v obchode obzvlášť teraz, keď regulovaním Železnej brány otvorená je cesta parolodiam až do Čierneho mora.

Že za takýchto okolností rýchle rastie i počet obyvateľstva a zároveň s tým že sa rozširuje Budapešť i čo sa týka rozsiahlosti, je cele prirodzené. Počet obyvateľstva v Budapešti behom posledných 30 rokov sa takrečeno zdvojnásobil. Dľa posledného spočítania ľudu r. 1890 obnášal počet obyvateľstva vyše šesťstokrát tisíc. Že počet obyvateľstva tak rýchlo rastie, treba pripísať tiež len vývinu hlavného mesta, lebo kde niet prameňov výživy, tam počet obyvateľstva nerastie.

Rozumie sa, že so vzrastaním počtu obyvateľstva rastú i nové budovy, nie budovy lež celé ulice, ba celé predmestia. Kto od 15 rokov nebol v Budapešti, ten hlavné mesto dnes nepozná. Na tých miestach, kde sa vtedy v kalužiach plačkaly husy a kačky, dnes stoja celé dlhé ulice, bulvardy s utešenými budovami. Behom krátkych desať rokov postavené boly pekné okružné cesty s utešenými palácami a tam, kde predtým vyvážali smeti, dnes stojí široko-ďaleko páru nemajúci nový parlamentárny dom, snemovňa a paláce jednotlivých ministerstiev. Teraz rúcajú v hlavnom meste povestnú kasáreň „Najgebaj“, ktorá stojí blízko novej snemovne, a o ktorej sa boli vyslovili naši predkovia pred sto rokami, že kasáreň stojí ďaleko od mesta. Teraz postavilo hlavné mesto novú kasáreň ďaleko od Budapešte aby mohlo srúcať túto obrovskú budovu špatiacu hlavné mesto v jeho strede.

Podobne odkúpilo hlavné mesto od erára Karlovu kasáreň a citadelu na Gellértovom vrchu, aby mohlo vrch, zriedkavý to zjav prírody na brehu dunajskom inak okrášliť a dodať Budapešti nejakej zvláštnosti. Magistrátu hlavného mesta podané bolo viac plánov potahujúcich sa na okrášlenie a sriadenie Gellértovho vrchu, z ktorých jeden podávame vo vyobrazení. Ovšem sriadením vodopádov a postavením filagór vrch Gellértov stal by sa zriedkavou zvláštnosťou v hlavnom meste, ale ku jeho prevedeniu treba milióny a jestli niečo, tak len tieto obrovské výdavky hatia prevedenie plánu. Najnovšie podaná bola už i snemovní prosba, aby na Gellértovom vrchu postavený bol takzvaný „Pantheon“, to jest hrobka, v ktorej by odpočívaly zemské pozostatky kráľov a výtečných

mužov uhorských. Čo sa vlastne stane s Gellértovým vrchom, o tom dosavád' niet nič istého, ale to je isté, že ten vrch v krátkej budúcnosti bude slúžiť k okrase hlavného mesta uhorského.

K OBVESELENIU.

Dobrosrdečnost.

Ondriško a jeho malá sestrička dostali po kuse koláča. Ondriško čo chvíľa spakoval svoju porciu, načo pošepťá mamke:

— Milá mamička, povedzte Aničke, aby mi dala zo svojho koláča . . . Nech privyká ku dobrosrdečnosti.

*

Ostrý jazyk.

— Tá pekná vdova Gerička zase sa vydáva.

— Ešte že čo. Teda ju už po tretí raz vedú k oltáru.

— Netreba tú už viesť. Vieš už tú cestu sama.

*

Vškole.

Učiteľ: Povedzte mi Paľko, keď zo sedem horiacich sviec dve zhasím, koľko ostane?

Paľko: Ostane päť.

Učiteľ: Neodpovedal si dobre. Päť zhorí a dve ostanú.

*

Tiež úsudok.

A.: „Vaša pani je anjel!“

B.: „Ovšem, treba s ňou totiž mať anjelskú trepezlivosť!“

ODKAZY REDAKCIE.

Pánu dopisovateľovi do Pukanca. Bezmenné dopisy neuverejňujeme.

Pánu Ignácowi K. v T. Ráčite sa spytovať, že odkedy je finančným ministrom Ernest Dániel. S našim vedomím Ernest Dániel ani nebol a ani není finančným ministrom, lež bol a aj je ministrom obchodu. Za ministra financií vymenoval ho iba „Kreštan“ v 46-tom čísle. Čo povie na toto vymenovanie pán Ladislav Lukács, jeho veličenstvom vymenovaný dosavádny finančný minister, nevieme, presvedčení sme ale, že z tohto vymenovania žiadon väčší zmatok nepovstane a že pán barón Ernest Dániel aj naďalej povedie záležitosti ministerstva obchodu a pán Ladislav Lukács bude aj ďalej riadiť naše financie.

Budapeštianska bursa s úradným značením cien dňa 11. novembra

Obilie	Jakosť dla hekt.	Za 100 kilogr.		Cenné papiere	Peniaze	Tovar	Cenné papiere	Peniaze	Tovar
		od	do						
Pšenica banátska . . .	77-81	—	—	Štátny dlh.			Prvá uhor. poisť. spol.	4200	4250
„ peštianska . . .	77-81	12.70	13.00	Uhorská zlatá renta 4%	121.75	122.25	Pešť. uh. kupec. b.	1440	1445
„ stolnobebradská	77-81	12.75	13.05	„ korunová renta 4%	99.70	100.20	Pešť. prvá vlast. sporiteľňa	8300	8350
Raž (žito)	70-72	8.40	8.50	Uhorské regálové úpisý 4 1/2%	100.75	101.50	Šalgó-tarjánska baňa na uhlie	614	616
Jacmeň na krm.	60-62	5.80	6.15	„ premiové úpisý	155.00	156.00	Záložné listy.		
„ na palku	62-64	6.30	7.00	Uhorská tiskko-segedínska po- žička 4%	139.00	140.00	Uhorského pozem. úverkového ústavu 4%	99.00	100.00
„ na varku	64-66	7.50	9.00	Uhorská žel. požíčka 4 1/2% v zl. vyvážkové úpisý 4%	120.50	121.50	Uhorského úver. záložného ús- tavu 4 1/2%	100.00	101.00
Ovos	39-41	6.30	6.60	Spoločná požíčka v bež. penia- zoch 4 1/2%	101.00	102.00	Uh. úver. ústavu s prémieu 4%	122.00	123.00
Kukurica	73	4.60	4.75	Žreby.			Peniaze.		
Prosó	—	4.75	5.00	Spolku „Jo zživ“	3.50	3.90	Cisársky dukát	5.66	5.70
Repica	—	11.70	12.50	Uhorského „Červeného križa“	8.00	8.50	Dvadsať-frankovník	9.52	9.56
Ľatelinové semá, ľac.	—	48. —	52. —	Rakúskeho „	19.20	19.70	Nemecká ríšska marka	58.75	58.95
„ červené	—	28. —	31. —	Bazilika	6.30	6.80	Striebro	—	—
Svínska masť peštianska	—	59.00	60.00						
„ vidiecka	—	—	—						

Knihlaďiareň Viktora Hornyánszkeho v Budapešti.